

וילפריד ישראל - מציל היהודים האנונימי

מאת: רות לפידור

מי הוא וילפריד ישראל, שעל שמו נקרא מוזיאון קטן וקסום בקבוץ הזורע שלרגלי הרי מנשה? אלפים חבים לו את חייהם, אך מעטים מכירים את שמו.

"מוזיאון וילפריד לאמנות ולידיעת המזרח" שוכן בתוך סביבה ירוקה מוקפת מדשאות מטופחות ועצים בני כמאה שנים. הסביבה הפסטורלית שבו שוכן המוזיאון מעצימה את סיפורו המיוחד של וילפריד ישראל שעל שמו נקרא המוזיאון, המציג אומנות אסיה מהעבר וההווה, לצד תערוכות של אומנות ישראלית עכשווית.

וילפריד נולד בברלין ב-1899 כבנו של סוחר יהודי אמיד ממוצא גרמני ונינו של מי שהיה הרב הראשי באנגליה. בתקופה הסוערת של עליית הנאצים, קשר קשרים חזקים עם חברי תנועת ה"ורקלויטה" ("אנשי המעשה"), אשר ייסדו בהמשך את קיבוץ הזורע. וילפריד התגייס בתקופת המלחמה למען הוצאת יהודים מאירופה והצליח להציל את חייהם של עשרות אלפי יהודים. למשפחה היה בית כלבו גדול ומפורסם בברלין בשם "ני ישראל". כשהיה בן עשרים ושתיים מונה למנהל העסק, שבשואו העסיק אלפים עובדים. כאשר הנאצים התנכלו לעסקים וליהודים, סייע וילפריד לשני שלישים מעובדיו היהודים להימלט מגרמניה ושילם להם משכורות גם לאחר שעזבו.

ב-30/03/1933 ימים ספורים לאחר שנשרף הרייכסטאג, הסתערה יחידה נאצית על הכלבו ותבעה מישראל לפטר את כל עובדיו היהודים. כשסירב לעשות כן נעצר, אך שוחרר בהתערבות אחד מעובדיו, שהיה בעצמו נאצי. בליל הבדולח ב-9/11/1938 עצרו הנאצים את העובדים היהודים והרסו כל מה שנקרה בדרכם. וילפריד הצליח לשחרר אותם ממחנה הריכוז זכסנהאוזן, לאחר שהבטיח למנהל המחנה שיוכל לקנות בכלבו בחינם בחג המולד. בתחילת 1939 נאלץ וילפריד ישראל למכור את העסק ושמו הוסב ל"הייל היטלר".

וילפריד היה לכתובת לאלפי יהודים, שהסתייעו בו, התייעצו עמו וקיבלו ממנו תמיכה כלכלית. כך התגבש סביבו מיתוס של אדם חסין מפני הנאצים, על אף היותו יהודי. באמצעות מנגנון

חשאי שהקים, עם שני שותפים, סייע ישראל לשחרורם של רבים נוספים ממחנות ריכוז, תוך שימוש בכספים, באשרות ובקשרים שהיו לו עם גורמים במשטר הנאצי בכל רחבי אירופה. הוא יזם, תמך ומימן פרויקטים שונים להעלאת ילדים יהודים מאירופה לארץ ישראל ולמדינות נוספות. פרויקט ההצלה הגדול ביותר שהיה מעורב בו וילפריד ישראל הוא ה"קינדרטרנספורט", שבו הוסעו כעשרת אלפים ילדים יהודים מאירופה הנאצית לבריטניה ערב מלחמת העולם השנייה.

וילפריד לא היסס לפנות לדרגים הבכירים ביותר שקיים אתם קשר, בניסיון להניעם לסייע בהצלת יהודים. בכך חשף לא אחת את חוסר הרצון של המערב לסייע גם לנוכח זוועות הנאצים. אחרי שמכר את העסק עבר לבריטניה והמשיך לעסוק במלוא המרץ בפעילות הצלה. באחד מתפקידיו כתב הערכות מצב, ששימשו את מקבלי ההחלטות בבריטניה. בין היתר, היה בין הראשונים שדיווחו על גירושי היהודים למזרח אירופה. "השלטון הנאצי מתכוון להשמיד את היהודים". בתחילת 1942 "גירוש, השמדה וחיסול" היו מלים שבהן הרבה להשתמש בדיווחים - זמן רב לפני שהיו שגורות בפי כל. בקשתו של וילפריד, להשתמש באונייה בריטית לחץ יהודים מגרמניה, לא נענתה. ב-1943 נסע בשליחות הסוכנות היהודית לליסבון שם היה אמור לרכז את מאמצי הצלתם של הפליטים היהודים. מטוס שבו טס וילפריד למשימתו האחרונה יורט על ידי הנאצים.

לאורך השנים ביקר וילפריד מספר פעמים בארץ ישראל, והתרשם במיוחד מהחלוצים ומהקיבוצים. את גורלו קשר עם אנשי הזורע, אף הם ילידי גרמניה. בביקורו האחרון בקיבוץ, הביע את רצונו להיות חבר ולהיקבר בו לאחר מותו. בצוואתו הוריש את אוסף יצירות האמנות שלו שאסף לאורך השנים לקיבוץ הזורע. האוסף מוצג שם עד היום במוזיאון הנושא את שמו. וילפריד ישראל נשאר אנונימי ופעל ללא כותרות ובלי תהילה. Ruty45@gmail.com

העמותה למען הקשיש
 רח' הנשיא 58 חדרה
 טל. 6210526, 6324808

מב"ט - שירות סיעוד

- טיפול אישי וכוללני ע"י מטפלים מנוסים.
- מטפלים זרים ל-24 שעות.
- יעוץ והדרכה ע"י צוות מקצועי ואמין - חנינם!
- מטופלי מב"ט זוכים לסיבסוד בקהילה התומכת.

כיוון חזרה
 עיתון גימלאי חדרה

אוגוסט 2014 - אב תשע"ד
 גליון 214

"עדים דוממים" הכותונת הרקומה של שמואל די"ף - בן מנחם - עדה דוממת מני רבים

מאת: רבקה בן מנחם

מדובר לפעמים בחפץ יחיד שנותר לניצול מעברו. בעמל רב הצליח "יד ושם" לשכנע את בעלי החפצים להיפרד מהם.

27 אלף פריטים נאספו במהלך השנים, תהליך השימור שונה מהתהליך המקובל, אין מתקנים ומשלימים את החסר. ל"אין" יש משמעות בסיפורו של החפץ. מתבצעת רק שמירה על החפץ. רק בהילוך לאחור הבנתי כיצד ולמה הגיעו חביבה ומיכאל לביתנו. "והיה המחנה הנשאר לפליטה". הכותונת הרקומה של שמואל די"ף, בן מנחם, נבחרה כאחד הסיפורים בספר.

עם הספר ביד יצאנו ממוזיאון החפצים למוזיאון החדש, לצפות במצגת בחדר קהילות שנכחדו - ישיבת סלבודקה. הגענו לאולם המלא ביושבים בשורות, ועומדים רבים מצדי הקירות. שני חיילים מפנים לנו מקום - "והדרת פני זקן", כך ישבנו בשורה הראשונה ופנינו לדמות המוצגת הלבושה בכותונת (זו פעם ראשונה שאני רואה זאת). הרמקול משמיע את סיפורו על הקהילה שנכחדה. לפתע הקהל העומד שם לב, שהיושב בשורה הראשונה והדמות על הקיר - חד הוא. הקהל הסתובב והוציא מצלמות, כולם הפכו פניהם. בגמר התצוגה אחד האנשים שאל: **אפשר לראיין?** יש כאן קבוצה שעלתה מאמריקה ב"תגלית", באמצע המוזיאון שמואל עומד ומדבר ועל ידו מתרגם לקבוצה. שקט ודממה מסביב, מבקרים רבים מצטרפים ומקיפים, ממש הזוי - דמיון ומציאות. הספר **"עדים דוממים"** קיבל פה.

(ניתן לרכוש את הספר ב"יד ושם". הוא הוזמן גם לספריה העירונית).

סרטים באולם רנה שני
 יום א' 31/8/14 בשעה 16:00 - אפס ביחסי אנוש - סרט ישראלי

תלם
 קבלת הקהל
 משרדי העמותה
 בימי שלישי

שירותי סיעוד כס"מ
 שירותי סיעוד וטיפול בית
 בשיתוף עם העמותה למען הקשיש בחדרה

24 שעות ביממה
 03-5618850, 03-5619120

מטפלים/ות מחו"ל - 24 שעות ביממה
 דוברי שפות שונות.
 סיוע ויעוץ בקבלת רשיונות לעובד הזר.
 שירות מקצועי ואמין.

תלם - שירותי סיעוד בע"מ
 רח' בית הלל 6 תל-אביב 67017
 טל. 03-5618850, 03-5619120, 050-4440009
 גרינברג כלנית: 050-4440009

כיוון חזרה
 עיתון גימלאי חדרה

אוגוסט 2014 - אב תשע"ד
 גליון 214

עורכת ראשית: יונה מאור

חברי המערכת: רבקה בן-מנחם, יצחק גולדפינגר, יאשיהו וולשטיין, יפה וינקר, רחל טרופ, רחל לילך, מימיה לוי, רות לפידור, יונתן נוי, נגה ניב, זהבה עמל, עליזה רוזנוסר, פנינה שחק, עדי שיטה, בתיה שרייבמן.

רכזת הכתבים ומפיקת העיתון: עו"ס רויטל פוקס
 המחלקה לאוכלוסיה המבוגרת באגף הרווחה.

הגהה: יאשיהו וולשטיין.
המו"ל: "העמותה למען הקשיש" בחדרה טל. 04-6323331 פקס. 04-6247537
עריכה גרפית והדפסה: דפוס סאלי חדרה

אתם מוזמנים לשלוח תגובות וסיפורים מעניינים לכתובת המייל של המערכת:
E-mail: kivunhadash1@gmail.com

דפוס סאלי
 ביצוע כל עבודות הדפוס

דפוס אופסט, דיגיטלי ושלטי חוצות
הובלה עד בית הלקוח

עשרות שנות ניסיון בתחום ההדפסות מאפשר לנו לתת לך בדיוק מה שאתה צריך עם דגש רב על דיוק כעבודה ואיכותה וכאופן של עמידה בלוחות הזמנים.

טל. 04-6345590 רח' הנשיא 56 חדרה

פירות... העצה הקטנה
 מאת: רות לפידור

בקץ אנחנו אוהבים לתת לנכדינו שלגונים (קרטיבים) צוננים. אבל הם נמסים מהר ומלכלכים את הידיים והבגדים.

איך נמנע זאת? אחרי שמורידים את הנייר מהשלגון, נלביש עטרת נייר (מנג'ט) מתחת לשלגון. הטיפות יגלשו ויתאספו בתוך עטרת הנייר.

טריק קטן שבמזרתו לעולם לא יתפספס עליך ארטיק שוב

Ruth.lapidor@gmail.com

שבת עדות גם יחד

מאת: יאיר וולשטיין

"באנו מאש' ריה, מרוקו וגו' באנו משיקגו, טרונטו ופריס, האפנו מכסיים, נשאים ואוצות, כשב ריה כאנו אוצרים ואוצרות במילים אלה פותח יורם טהר-לב את שירו 'מיזוג גלויות'."

הורי ז"ל עלו מפולין בשנת 1939 ומיד הבינו שכל היהודים מכל הגלויות הם עם אחד ויש לפעול ולאחד את העם ברוח זו. אכן, היו לי חברים שעלו לארץ מגלויות שונות, אך אני לא חשתי ולא חוויתי כל הבדל ביניהם לביני.

חלק גדול מהעולים הגיעו לארץ חסרי-כל, כשהם חסרי ידע ומקצוע. הם התפשרו בעבודות שכרם היה נמוך. לא כולם ידעו את השפה העברית ונתקלו בקשיים ביצירת קשר עם הותיקים ועם תרבותם. כל העולים היו צריכים להתרגל לדת השולטת ולמנהגיה. מעבר לשפות השונות, גם התרבות בכל ארץ הייתה שונה והמנהגים היו אחרים ובארץ היו צריכים להתרגל לסגנון אחד של חיים.

מיזוג גלויות הוא מדיניות שהוביל ראש הממשלה דוד בן-גוריון, במטרה למזג את העולים הרבים שהגיעו בשנותיה הראשונות של המדינה מצפון אפריקה, מאירופה ומאסיה בכור היתוך אחד, שיטשטש את ההבדלים בין הוותיקים ובין העולים. שני הכלים המרכזיים שיועדו למטרה זו היו צה"ל ומערכת החינוך. דווקא עם גיוסי לצה"ל, כור ההיתוך, חשתי יותר ויותר את ההבדלים בין אשכנזים לספרדים. איני מאשים אף לא אחד מהממסד או מאתנו, החיילים, אך כך לצערי היה. לימים נישאתי לרעייתי שהוריה עלו מהונגריה וגם פה היה קיים הבדל בין שתי עדות, ששתיהן אשכנזיות.

כשילדי נישאו, בני הבכור לקח לו לאישה בת ליוצאי תימן, פתי - ליוצא מרוקו ובני הצעיר - לאשכנזיה. ממש מיזוג גלויות כדבעי. כשנפגשתי במסגרת תפקידי עם עולים מאתיופיה, סיפרתי להם על כך והם בקשו לקשור קשרי נישואין עם משפחתי. הסכמתי אתם, אך אמרתי להם שילדי נישאו כולם, אולם אנסה לשדל בעתיד את נכדי לעשות כן. התרגשות מיוחדת אפפה אותי, בעת שמחת הבר-מצווה של נכדי רועי. בני משפחתי אביו יוצאי מרוקו ובני משפחתי יוצאי ארצות אשכנז, התארחנו לשבת בר-מצווה

בבית ההארה ע"ש רבין בירושלים. שילוב נוסחי התפילה, קריאת התורה והשירה בעת הארוחות, הצביע בעליל שלמרות ההבדלים ביניהם, אנחנו עם אחד. גם הדרשות שהשמיעו חתן הבר-מצווה וחלק מהאורחים בקבלת הפנים ובזמן הארוחות, ואפילו בדיחות עדתיות הדדיות במהלך טקס ה"חינה", הוסיפו לאווירת האחדות והאחוה. לו יהי כך על כל עם ישראל. את קריאת הקטע לעיל, ניתן ואף רצוי לעשות תוך כדי פיוט השיר: "הנה מה טוב ומה נעים, שבת עדות/אחים גם יחד..." אסיים בצייטוט הבית האחרון משירו של יורם טהר-לב: "אה הכא בנינו, בנינו אהבה, היום גראו אנוני ישראלים אחדים, ורק אלו שאלנונו אכרו בי שנישאו: ברוקס, מיינדס וגעפילטע פיש." yoshwols@walla.com

דבר המערכת

מאת: ימימה לוי

אין מלחמות שמחות, גם המנצח מפסיד, אבל כדרכנו אנו נוטים להסתכל במשקפיים וורודים ולראות את נקודות האור. בראש וראשונה הידד לשש חטיבות צה"ל ולגולני במיוחד, המחרפים נפשם בגבורה. נהגלל גם את מר בלומברג ראש עיריית ניו יורק שעבר, שהגיע לארץ במטוס הפרטי, כדי להוכיח את בטיחות המרחב האווירי ונשבה גם את האווארד סטרן שדר הרדיו אף הוא מניו יורק, שהצליף כהוגן ברוג'רס מה"פינק פלויד" אחרי שזה האחרון קרא להחרים את ישראל (נתעלם כמובן מניבולי הפה הבלתי מפתיעים שלו). הוא גם לימד אותנו את קיצור תולדות מדינת ישראל בשתי דקות: בא עם שנטבח בחלקו למקום מדבר, שאף אחד לא רצה בו, כולל הערבים. כיום התל"ג של ישראל 30 אלף דולר לשנה ושל פלישתניאקים שחיים בשולו אזור אלפיים דולר. סטרן מוסיף שבמקום להאשים את המנהיגים הטרוריסטים שלהם, הם מאשימים את ישראל, הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון. המדיה המצרית הפתיעה אותנו בתמיכתה הבלתי מסויגת בנו. נתחיל בשדר הצבעוני עם הכפכפים, עוקאשה שכינה את החמאס, "בריונים ורוצחי התושבים בעזה" ואיחל לנו הצלחה במיגור החמאס. זאכי אשיימי הבלוגר המצרי הפיץ מאמר: "ישראל היא לא האויב". עיתונאית אלאהראם, עזה סאמי, יצאה בכותרת: "תודה לך, נתניהו". הגיעו ימות המשיח!

ובארצנו שבה והלל לתושבי הדרום האמיצים, ובמיוחד לאנשי שדרות, למורל הגבוה של העורף ורוח ההתנדבות של העם. מעל הכול, רבים חבים את חייהם לשלושת החטופים: גיל-עד שאער, נפתלי פרנקל ואילל יפרח הי"ד, שבמותם חשפו את הסכנה האיומה שארבה לנו.

ניחומים למשפחת כחלון רמי הי"ד, מחדרה, שנהרג במבצע "צוק איתן".

yemimale@gmail.com

גם אתה אהב 2014

מאת: זהבה עמל

מיוזן

1. גבוה 3. יום חורבן המקדש (3,4) 9.
אחראי על התורה 11. לחם צרפתי 13.
לובי 14. אבל 15. אש 17. עגיל באף חזיר 18.
צמח תבלין חריף 20. ילד מתבגר 22.
אדון בספרדית 24. שור 26. בושם מקראי 28.
מקור מים 29. אדם בארמית 30. חרק, תולעת 32. בדוק, מובחן 34. כותבים בו על הלוח 35. ארגו, קופסה 36. שימוש בנשק 37.
יטעו 38. כד לפרחים 39. כבוד קידה (תנועה של חיילים) 41. שכל 42. מהתווים 43. ממורטט, ישן 44. הידד 46. מילת שלילה 47. מונרך, מושל 49. ספן, ימאי 51.
לא שומע 52. מלך הבשן 54. כמות קצובה 56. נוזל חיטוי 57. עציץ 59. אטב 61. אות עברית 62. ברכתנו ליום המנוחה (4,3) 63. שמא

מיוזן

1. גדול בתורה 2. שומר מאבטח 4. שמח 5. גן תנכי 6. חולם 7. עוצר, מונע 8. מילת קריאה 9. עצם 10. ישן 12. משקל כבד 14. עיר בגרמניה 16. מגיע אחרי הברק 18. פר נמצא בארון הקודש (4,3) 21. משקה המלחים 22. משרד לשליחת מכתבים 23. יהודי דתי לא אוכל זאת יחד (4,3) 25. קריצת עין 27. שכבה, השתרעות 28. שבירה, ניתוח 29. יבוש, ספיגה 31. חזרה 33. פרח נאה 34. מטר 39. נווד, עובר אורח 40. האומנם 43. שוטר חרש 45. עיר השוטים 47. מרי 48. נקם, תגמול 50. אם שבעת הבנים 51. להט 52. קורה 53. שמחה, רינה 55. דחיפה 56. מקווה מים גדול 57. מההורים 58. סימן מוסיקלי 60. בית הציפור 62. אמל זמ@012.net.il

10	9			8	7	6	5	4	3		2	1
		14						13		12		11
			18				17		16		15	
23				22				21		20		19
	29				28		27		26		25	24
		34			33		32		31		30	
			37			36						35
		41		40				39				38
			46		45		44		43			42
				50		49		48			47	
			55		54		53		52			51
60					59		58					56
											62	61
			63									

הצצה להצצה

מאת: יוש וולשטיין
ירושלם
גבר על ערש דוו' בבית חולים, ומסביבו שלושת ילדיו ואשתו. אומר האב לבנו הבכור: "לך מוטי, אני מעביר את מגדלי היקרה בקצה השכונה ולך נאווה, בתי היקרה, אני מעביר את כל בתי הדרות במרכז העיר. לך אורי, בני הצעיר, לך אני צופה עתיד גדול, אני מעביר את כל בני המשפחה באזור התעשייה. לך אשת' היקרה והאהובה, שהיית לצד' 35 שנה, אני מעביר את כל המלונות ובתי הנופש בקו החוף". אחות בית החולים ששומעת את השיחה, פונה לאישה בהתרשמות: "וואו, בעלך ממש שריר! כמה נכסים יש לו. אתם ממש בני מזל!"
"עשירי?!", מגחכת האישה, "בעלי מחלק עיתונים והוא העביר אלינו רק את קווי המלוקה". (תודה לשושנה עמית)

פרקינסון או אלצהיימר
שני שתינים משוחחים ביניהם. א' שבידו בקבוק ארק: "תגיד לי, יותר טוב פרקינסון או אלצהיימר?" עונה ב': "ברור פרקינסון יותר טוב. עדיף שיספך לי מעט ארק מאשר לא אזכור, חלילה, היכן הנחת את הבקבוק". (תודה לאליעד קוגמן)
ציפור מתה
אב הולך עם ילדיו לחוף הים. הוא מסתלבט לו על החול כשפתאום בנו בן ה-4 בא אליו ברצה, לוקח את היד שלו וגורר אותו אחריו כמה מטרים לתלולית של חול שעליה שוכנת ציפור מתה. "אבא, מה קרה לה?" שואל הילד מתנשף. "זאת ציפור שמתה ועלתה לאן עדין, עונה לו האב. הילד חושב מעט וטואל: "אז אלוהים זרק אותה מטעם?"

פיפי בבדיחה
מציל: "גברת, תדאגי שהבן שלך לא ישתי בבדיחה".
אמא: "אוי, נו, באמת, אתה יודע שכל הילדים משתינים לפעמים בבדיחה".
מציל: "כן, אבל לא מהמקפצה".
אינטליגנציה בירושלם
ילד אחד בא לאמא שלו ושואל אותה: "אמא, מאיפה קיבלת את האינטליגנציה שלי?" עונה לו האב: "בטח מאבא, כי האינטליגנציה שלי עדיין נמצאת אצלי". yoshwols@walla.com

מהמטבח של סבתא

מאת: רות לפידור Ruth.lapidor@gmail.com
דג סלמון בעטיפת אגוזים
מתכון נפלא, בריא וקל להכנה

- חומרים:
700 גרם דג סלמון ללא עור
- חומרי הציפוי:
1/2 כוס אגוזי מלך
1/2 כוס אגוזי פקאן
1/2 כוס שקדים
1 כפית פפריקה מתוקה
1כפית שטוחה מלח גס
1/2 כפית פלפל שחור גרוס
2 כפות שמן

אופן ההכנה:
מנסקים במעבד מזון את כל חומרי הציפוי. משטחים נייר אפיה על תבנית אפיה. מכסים את הדג בציפוי המרוסק. מחממים את התנור ל-180 מעלות. אופים את הדג 18 דקות בלבד. אפשר להשתמש בכל סוגי הדגים כאשר הם מפולטים.

יאיר גולני - מבית היתומים לגני מנעמים

מאת: יאיר גולני

דרך וואדיות למוסד, למרות הכנופיות הערביות ומעבירה לי קונסרבטים ותפוחי עץ שקיבלה מהצבא (אותם כמוכן אכלתי בסתר). שרה החליטה להציל אותי מהמוסד. יום אחד לפנות ערב באה לבקר אותי, ובתרוץ שאנו הולכים לטייל הבריחה אותי דרך הגדר. היא הוסיפה לרשיון המעבר שלה ליד שמה ואחיה, והכניסה אותי למכלית מים ריקה שהיתה במשאית וכך הגענו לבית דודנו ברמת גן."

משם יאיר עבר לקיבוץ יחיעים. היו שם חיי חברה יפים ומדריכים טובים. יאיר עבד בגננות נוי, וברפת. שם סיים תיכון. בצבא היה חובש קרבי בשריון - בתי חולים שדה בדרגה 7. אחר כך בתותחנים, השתתף במלחמות ישראל, ובאחד הסיוורים בהר דב "חטף" כדור ברגלו. יאיר למד בבית-ספר לגננות ושתלנות בפתח תקווה. הוא התנסה בעבודות שונות, אך הבין שאהבתו האמיתית היא גננות. לא רק הקשר לטבע ולצומח מושך את ליבו, אלא אף הקשר הבלתי אמצעי עם האנשים. למרות שיאיר הגיע לשכונה לפני 23 שנים, באופן אקראי, בשל עבודה שקיבל, הוא מרוצה מהמעבר לחדרה בכלל ולשכונת בית אליעזר בפרט. כדבריו: "אני אוהב את החיים בשכונה, ובמיוחד אני מחבב את השכנים התימנים, הם חברותיים. כאן שקט ונעים, במיוחד בשבתות."

ליאיר ערבית שוטפת, מנין? יאיר: "בבית, אבא דיבר איתי ועם אחי בעברית, עם אחותי באידיש ועם אשתו בערבית, וזה בעקביות ובלתי להתבלבל." לשאלתי יאיר עונה שהתקופה הקשה בחייו - השהות בבית היתומים, למרות שגם עם אמו החורגת סבל. התקופה היפה בחייו - ממש תור הזהב, בקיבוץ יחיעים. יאיר נשוי לאירית, מורה לחינוך גופני (כיום בגימלאות), להם ארבע בנות ועשרה נכדים. כולם מתגוררים בסביבה הקרובה. yemimale@gmail.com

בשכונת בית אליעזר בעירו, רבים מכירים את יאיר הגנן. הוא זוכה לפופולאריות לא רק בשל הצטיינותו במקצועו, אלא אף בשל אישיותו המלבבת. יאיר תמיד מאיר פנים, חברותי ואוהב אדם. הוא מטפח הרבה גינות ומטביע בהן את חותמו. קשה להכיר ביאיר כי עבר ילדות קשה בבית יתומים.

אביו של יאיר הגיע מרוסיה ללבנון בגיל 15. האם, דור שמיני מצפת, למדה בבירות, באוניברסיטה האמריקאית. שם נישאו ועסקו בהברחת יהודים לארץ. בארץ התגוררו בחיפה. יאיר נולד ב-1939. כשהיה בן חמש נפטרה אימו והילד נשלח לבית יתומים בירושלים, שם סבל סבל רב, שמוכר את חוויותיו של אוליבר טוויסט בבית יתומים באנגליה במאה ה-19. זוכרים את הסצנה המוזעזעת בה אוליבר הילד החוסה החדש מעז לבקש תוספת דיסה מהמנהל, וכעונש הוא נכלא בחדר אפלולי למשך שבוע? מסתבר שהתעללויות לא במוסד יתומים בירושליים בשנות הארבעים.

יאיר מספר: "בחדר האוכל היה שולחן באורך כ-10 מטרים וספסלים. בקצה היתה אמבטיה מפח, מלאה חצאי פרוסות של לחם עגול. מי שהעז ולקח פעמיים מן הלחם, היה מושכב על בטנו במכנסיים מופשלים, וחוטף הצלפות בישיבן ברצועה." היתה שם גם דרך מקורית להעיר את הילדים בבוקר. האחראי היה עובר בין המיטות ומצלף בילדים בחגורה רחבה. זה היה ה-"בוקר טוב". במלחמת השחרור, במצור על ירושלים המצב הורע אף יותר. למזלו של יאיר, היתה לו אחות בשם שרה, הגדולה ממנו בתשע שנים, שהיתה המלאך הגואל. שרה התגיסה לפלמ"ח ושירתה בחטיבת הראל. היא ליוותה שיירות שסיפקו אוכל ומים לנצורים וכדברי יאיר: "היתה הולכת ומצליחה להציל את כל מי שהיה צריך."

חי-אל סוכנות לביטוח (1988) בע"מ
מומחים לתכנון פנסיוני אישי, תנאים סוציאליים, פיננסים וביטוח

- משכנתאות
- השקעות
- ביטוחי רכב
- ביטוחי דירות

מתנאים מיוחדים.

השוואת מחירים בכל חברות הביטוח. בחירת מסלול השקעה לפי צרכי הלקוח ומצב השוק. ליווי צמוד במקרה של תאונה, כולל הכנת מסמכים לתביעה משפטית במידת הצורך.

רח' לה-גרדיה 5 ת"א 67613
טל. 03-6394815 פקס. 03-6888066
E-mail: chael@bezeqint.net

החברה לאלון הנשים החברה
הייל בהנאה עם

טילוי כון וכוון קט"מ

הסעות * אוטובוסים * מיניבוסים
טרנזיטים מפוארים וממוזגים
קשר אלחוטי, וידאו, טלוויזיה

רח' ביאליק 18, חדרה
טל. 04-6341827

חדשות האינטרנט

מאת: יצחק (צ'קה) גולדפינגר

אתר אינטרנט צרכני

בכל שעה ובכל יום קונים מיליוני אנשים בארץ ובעולם מגוון של מוצרים באינטרנט. אני מפנה את תשומת לבכם לאתר בשם "אם כבר - החנות החברתית", הפועלת באמצעות האינטרנט.

האתר הינו יוזמה של האגודה לבריאות הציבור, שהוקם במטרה לאפשר לציבור הרחב לקנות מוצרים במחירים משתלמים. בד בבד לתרום לקהילה באמצעות תרומה לאחד מהפרויקטים של האגודה לתרבות הציבור, בהם מפעלי תעסוקה לתשושי נפש, מרכזים לנשים במצוקה, בתי קפה המעסיקים בעלי מוגבלויות.

<http://www.imkvar.co.il>

"אם כבר" היא יוזמה ברוכה של האגודה לבריאות הציבור בישראל - אגודה עצמאית שנוסדה בשנת 1972 במטרה לקדם ולשפר את בריאות האוכלוסייה בארץ. האגודה לא הצטמצמה להגדרות הראשוניות שלה, אלא בנתה חזון רחב שנכנס לתחומים נוספים וצריך לעניין את כולנו.

האתר של "אם כבר" מציע לגולשים היצע מגוון של מוצרים בתחומים רבים: מחשבים ותקשורת, מוצרי חשמל, יופי וטיפוח, פנאי, לבית לגן למשרד, ספורט ובריאות.

למען הגילוי הנאות הנני מוסר שאני עצמי טרם רכשתי מוצרים באתר, אבל הכניסה אליו, העיצוב והנגישות הנוחה בשיטוט בו - קנו את ליבי.

ipzhk@bezeqint.net

כצאי לקרוא

מאת: עליזה רוזנוסר

"נמר השלג" הכלה נצחית / ציגוס אייטמטוב

כל מי שקרא את ספרו של אייטמטוב "והיום איננו כלה" ייחנה לקרוא את ספרו האחרון "נמר השלג". הספר שמספר שני סיפורים שגורלות שני גיבורי הסיפור שזורים זה בזה. נמר שלג מזדקן נדחה מלהקתו שהיה מנהיגה ומבת זוגתו הנמרה, על ידי נמר צעיר רב כוח. כמוהו גם ארסן עיתונאי רומנטיקן נדחה על ידי אהובתו, זמרת אופרה שנכבשה על ידי אוליגרך הפותח לה דלתות לעולם הפופ והכסף.

הימים הם ימי השינויים החלים ברפובליקות של ברית המועצות לשעבר. חיסול הקולחוזים, ההפרטה שגורמת מצד אחד עושר רב לבודדים ועוני-דלות בין הכפריים המוכנים לחסל אף את אוצרות הטבע שעליהם גאוותם, לצוד נמרי השלג למען נסיכים מסעודיה. קראתי את הספר בשקיקה הודות לרומן העדין בגיל מבוגר, המתח בהתפתחות העלילה, תיאורי ההרים המושלגים שאייטמטוב בלשונו הציורית צופה בהם עם הקורא.

לפי דעתי השאלה המרכזית בספר היא בחירתו של האדם להרוג - לא להרוג.

aliza12817@bezeqint.net

מי מכיר? מי יודע?

מאת: יצחק (צ'קה) גולדפינגר

בארכיון מוזיאון החא'ן בחדרה מצויות תמונות רבות שבהן מופיעות דמויות בלתי מזהות, כיוון שלתמונה שהגיעה בזמנו, לארכיון אין כל כיתובית מלווה, אין כל תאריך, ואין כל ציון למצלם התמונה.

לאורך שנים אנו מפרסמים בעיתוננו "כיוון חדש" תמונות כאלה, ולעיתים קרובות אנו מקבלים מענה לפנייתנו מקוראים נכבדים, שמזהים את הדמויות בתמונות המתפרסמות. היהיו נרשם מיידית בארכיון החא'ן, עם ציון המזהה, תאריך, וכדומה. גם הפעם אנו מפרסמים שתי תמונות של שתי דמויות המצולמות בסטודיו, במה שנקרא בזמנים ההם: "תמונות פספורט" שנועדו להיות מצרפות למסמכים רשמיים.

אנו מבקשים מכל מי שמוזהה את הדמויות המופיעות בשתי התמונות המצורפות, להתקשר לרנית בארכיון המוזיאון, טלפון 04-6322330, או לכתוב שורות אלו בנייד 052-3704882, או לפי כתובת הדוא"ל הרשומה מטה.

ipzhk@bezeqint.net

ספרים - חמצן החיים

מאת: אילנה רולנוסר

ספריית בית-צבי

בלובי בבית צבי עומד ארון ספרים. מדי פעם ניגשים באי הבית שולפים ספר, מעיינים, לוקחים אותו אתם, ומדי פעם אנשים באים ומוסיפים ספר למדף. כאשר שאלתי את אורנה שושני-בר, מנהלת בית-צבי, איך עלה הרעיון להקים ספרייה? סיפרה לי: "כאשר נכנסתי לראשונה לבית-צבי עלה בי זיכרון ילדות, ריח הספרייה המיתולוגית של חדרה, ששכנה כאן, בבית-צבי. רבים מאתנו וודאי זוכרים את אותם הימים כילדים ואף בדחילו ורחימו להחזיר ולקחת ספר. ברגע זה נולד בי חלום להחזיר את הדרת המקום, להקים פה ספרייה. אנשים ייקחו ספרים ויביאו ספרים. בניין נהיה לבית שוקק חיים רק כאשר יש בו ספרים. ספרים זה נשמת האדם. ספרים זה חמצן החיים." הפנייה לכל הקוראים להביא ספרים "נקראים" (לא אנציקלופדיות) נקבל בברכה את עזרתכם בהקמת ספרייה בבית-צבי.

aliza12817@bezeqint.net

אזטע ליבע רוסטט זי שט אהבה ישנה לא מחלידה

אני פונה בזה לקוראינו הנאמנים לקחת חלק במדור החדש הזה ולהביא לנו סיפורי אהבה קצרים. ואם תבקשו יפה נבוא גם אליכם ונכתוב את הסיפור מפיכם.

סיפור אהבה פוא לאו צווקא אהבה
זיין גיט ואלס, אהבה פוא ים גאין או סוף.

כדי לפתוח את המדור החדש אביא בפניכם סיפור אהבה אמיתי וקצר שיש בו גם מעט מההיסטוריה ואולי גם אי-דיוקים בגלל ההתיישנות.

עברו למעלה משבעים שנה, הייתי ילדה קטנה בגן, ואולי אפילו בגנון. אבא שלי התנדב לבריגדה ומקום הימצאו לא היה ידוע. אמא שלי, שהארץ הייתה זרה לה, וכך גם השפה, נשארה להשגיח על העסק המשפחתי שעצר מלכת ועל בית שהיה צריך לנהל וילדה אחת קטנה-אני. יום אחד הציגה הגנת מלכה לפנינו, ילדי הגן, שני "סטודנטים" חדשים שהובאו מתל אביב אל סבא וסבתא מכיוון שבתל-אביב נפלו פצצות והכפר היה מקום מבטחים. לסבא שלהם, שהיה יהודי גרמני, הייתה חנות נעליים במרכז הישוב והתאומים הובאו לגן עד יעבור זעם. האחד, שמו היה דני, והשני, גדי (כמו מקס ומוריץ...).

דני היה רזה כזה ועגום עיניים ולא השתלב, ואילו גדי, עגלגל ושחום היה מלא עוז וחברותי.

באחד הימים קמתי בבוקר ואמרתי לאמא: "אני רוצה ללבוש שמלה חגיגית היום לגן".
"איזה חג היום?" שאלה אימי. אני לא זוכרת מה ענית, בכל אופן היא מילאה את בקשתי. אחר כך אמרתי לה: "היום תבואי איתי עד הגן, אבל רק עד השער ואל תיכנסי". היא מילאה גם את הבקשה הזו. כשהגענו לגן פרצתי בסערה לחצר, בדקתי את הנוכחים וחזרתי בריצה לשער. אימי עוד עמדה שם מוכת תימהון. קיצרת נשימה אמרתי לה: "את רואה את הילד עם התחבושת על האצבע? אותו אני אוהבת!!"

התחבושת, כפי שאתם וודאי זוכרים, הייתה חסימה בפני מציצת אצבע. וגדי? הוא ואחיו נעלמו כלא היו כעבור מספר ימים, מן הסתם חזרו לתל-אביב, וכפי שנודע לי ברבות הימים עם סיום המלחמה חזרה כל המשפחה לגרמניה, חנות הנעליים נסגרה וגם לאהבה בא הקץ, נשאר רק זיכרון חמוץ מתוק...

shittadi@netvision.net.il

שלבקת חוגרת איזה סבל

את: ע'י ש'טה

במקום קבוע, אחת לשבועיים אנחנו נפגשות, כמה חברות. כולנו גמלאיות - כל אחת ועיסוקיה, כל אחת והתנדבויותיה, מפנות את הבוקר לשיחות בעניינים ברומו של עולם, לפעמים גם שיחות בטלות. מדברים על הכל - מעין פרלמנט נשי. אף אחת לא מחמיצה את המפגש.

לפני מספר שבועות הגיעה אחת החברות, מאלו שאף פעם לא מתלוננות או מקטרות ופניה לא כתמול שלשום. "מה קורה לך?" שואלות החברות בדאגה "את לא נראית כל כך טוב". היא מתעלמת ומבטלת את השאלה, חוששת לדבר מכיוון שקיים אצלנו העיקרון - "נכד אחד ומחלה אחת". מגיעה הקפה. מדסקסים נושאים בחדשות האחרונות וחברתנו, שהיא בדרך כלל הדברנית שבינינו - שותקת. יושבת מכוונסת בעצמה, ידיה שלובות מתחת לחזה, לא אוכלת וגם לא שותה. לאחר לחץ לא פיזי, אבל מתון היא מרצה ומתנצלת: "לא נעים לי, אבל אני לא יכולה ללבוש חזייה, אני לא יכולה לסבול מגע של בגד על הגוף, באתי לפגישה כי הייתי חייבת לצאת קצת מהבית..." ספרי! פוקדת עליה אחת החברות ונימה של דאגה בקולה. "שלבקת חוגרת" היא מנדבת. "אתן לא מתארות לעצמכן איזה סבל. זה התחיל בגירוד קל באיזור החגורה מהגב אל מתחת לחזה, הגירוד הפך לשלפוחיות, כל הגוף כואב לי, אין לי יום וגם לא לילה..."
אני שומעת וזוכרת באמא שלי. היה קשה לראות אותה בסבלה. אשה זקנה נאנקת בכאבים במשך שבועות.

נימים אלו אנחנו מתבשרים שהגיע לארץ חיסון.
shittadi@netvision.net.il

שלבקת חוגרת HERPES ZOSTER

את: רחל ילין

שלבקת חוגרת היא מחלה הנגרמת על ידי נגיף (וירוס) הגורם לשתי מחלות: אבעבועות רוח המופיעה בדרך כלל בילדות, ושלבקת חוגרת. במחקר שבוצע, 98% של האוכלוסייה נחשפו בעבר לוירוס או חלו באבעבועות רוח. לאחר ההחלמה הוירוס אינו עוזב את הגוף אלא נשאר רדום בתאי עצב עמוד השדרה. אצל 30% מהאוכלוסייה תפתח שלבקת חוגרת במהלך החיים. בדרך כלל מופיעה פריחה דלקתית לאורך העצב, לרוב בבית החזה ולאורך עצב הפנים, המלווה בכאב ובתחושת אי נוחות קשה. הסיכון לחלות עולה עם הגיל. היחלשות המערכת החיסונית גם היא מהווה גורם להופעת המחלה.

במחקר שבוצע במספר מדינות כולל ארה"ב, השתתפו 22 אלף נבדקים בגילאים 50-59 שנים. חציים קבלו חיסון (ZOSTAVAX) וחציים - פלצבו (תרופת דמה שהאדם חושב שאמורה לעזור לו). התוצאות הראו כי לאחר מעקב של כשנה החיסון הפחית ב-70% את הסיכון לפתח שלבקת חוגרת. תופעות הלוואי של החיסון היו מזעריות וכללו אדמומית וכאב באזור ההזרקה וכאבי ראש. משנת 2008 שגרת החיסונים לילדים כוללת חיסון נגד אבעבועות רוח בשתי מנות (בגיל שנה ובכיתה א'). החיסון הוא נגיף מוחלש, העלול להתפרץ בגיל המבוגר בצורה של שלבקת חוגרת. שכיחות התפרצות הנגיף בגיל המבוגר בעקבות החיסון נמוכה יותר מאשר בקרב אלה שחלו בילדותם באבעבועות רוח. משרד הבריאות ממליץ לחסן אנשים מגיל 60 ומעלה. החיסון אינו מיועד לטיפול בשלבקת חוגרת, אך אפשר לחסן גם מי שסבל ממחלה זו כדי למנוע אירועים חוזרים. חשוב לדעת שיש להיוועץ תחילה ברופאת המשפחה. ולקבל אישור(יה) לקבלת החיסון. rachelpy@zahav.net.il

עד 120 במאה ה-21 על הבדידות

את: יפה וינקר

"עד 120 במאה ה-21", כך כונה כנס רופאי משפחה, שבו הייתי נוכחת, שהוקדש כולו לנו בני הגיל השלישי.

הרופאים דנו בנושאים מגוונים כמו: אלצהיימר, מיניות, גילנות. בחרתי להתמקד הפעם בנושא "הבדידות".

לבדידות קשר עמוק למצב בריאותו של האדם ומכאן גם למידת הצריכה שלו את שרותי הבריאות.

ד"ר גילי עופר ביאלה, רופאת משפחה, אומרת: "השפעת הבדידות על בריאותם של מטופלי, רבה היא, ורופא המשפחה הינו הכתובת הראשונה והטבעית למפגשים עם האדם שחש בדידות.

מחקרים בנושא טוענים, שתופעת הבדידות שכיחה לאורך החיים. מצאו שתחושת הבדידות נמצאת למעשה בכל טווח הגילאים. יש לזכור שהבדידות היא חוויה אנושית מוכרת".

בגיל השלישי יש אירועי חיים 'מעודדי בדידות', כמו אלמנות, פרישה מעבודה, ירידה בתפקודי החושים, ראייה ושמיעה, קשיי ניידות ושינויים בבריאות. גם גורמים סביבתיים משפיעים על תחושת הבדידות כמו קשיי תנועה, הסדרי מגורים, אי יכולת נהיגה, שאינם מקלים על יצירה או שמירה של קשרים חברתיים. יש גורמים נוספים המחמירים בגיל זה כמו עוני, אפליה על רקע הגיל - AGEISM - גילנות בעברית.

מסתבר, אומרת ד"ר גילי ש"קיים קשר הדוק בין בדידות ובין ירידה בבריאות. אחת ההשפעות המשמעותיות של הבדידות על הבריאות הוא הדיכאון. מחקרים גילו כי דיכאון שכיח יותר עם התקדמות הגיל, סמוך לאובדן אדם קרוב, ריבוי מחלות כרוניות וניתוק חברתי. כך הפך הביקור במרפאת רופא המשפחה למקום בו יקבל החש בדידות, התעניינות, קשב ואמפטיה. לרופא המשפחה זוהי הזדמנות לזיהוי ואבחון בעיות בריאות כמו גם מצב של דיכאון ואלצהיימר. אנשים בודדים נמצאים בסיכון כפול לחלות במחלת האלצהיימר."

לחיות לבד ללא תמיכה חברתית מגדיל ב-80%-90 את האפשרות לחלות. האבחנה המאוד מצערת לגבי האלצהיימר היא שבאמת עדיין לא מסוגלים לטפל בה.

מה ניתן לעשות על מנת להשהות ולהרחיק את תוצאותיה הקשות של המחלה הזו?

"ישנן פעילויות מומלצות כמו כתיבה מסודרת, קריאת חומר לא מוכר, לימוד שפה חדשה, האזנה למוסיקה קלאסית. גורם חשוב לא פחות הוא השמירה על השתתפות בפעילות חברתית לרבות התנדבות בקהילה. כמו כן, חשובה מאוד הפעילות הגופנית. בין הפעילויות המומלצות, הליכה מהירה ורכיבה על אופניים במישור. וכן לא נשכח את התזונה הנכונה והמאוזנת שיש לה השפעה רבה על השהיית המחלה".

120-3 אאלים, גליקר לניגו בריאים.

Yafa_24@netvision.net.il

קהילה תומכת חדרה

המצב הביטחוני מדאיג?
אתם דואגים לילדיכם ומנסים גם לעבוד?
ומי דואג להורים שלכם??

הסירו דאגה מליבכם!

רשמו את ההורים לפרויקט "קהילה תומכת" בחסות העמותה למען הקשיש בחדרה. הפרויקט כולל מעבר ללחצן המצוקה גם מגון שירותים קהילתיים ייחודיים.

שירות של אופן קשבת. שחות טלפון ילונות.

ביקורי בית.

שרות רפואי לאין.

אב קהילה לתיקונים קטנים כבית.

לחץ מצוקה 24 שעות ביממה.

מועצון חברתי עם מאון פעילויות תרבות וטילנים (ראו תאונות)

קהילה תומכת - המקום הבטוח בו אתם יודעים שההורים / הקרובים שלכם בידיים טובות !!

לפרטים והרשמה אפשר לפנות לצוות הקהילה התומכת בחדרה:

- ירח - אב הקהילה - 050-8290654
- ראיסה - אם הקהילה - 050-8290656
- מיכאל - אב קהילה - 050-8290658